

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

19 de Acceptilationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

doceat, *l. quod debitori, 1. de solut. C.* vel alio modo constet, & probetur non esse solutum. Sicuti & in chirographo cancellato responsam est, qui certe presumptionem facit solutum fuisse debitum: ceterum non excludit probationem contrariam creditoris. *Modestus in l. si chirographum, 2. q. de prob. li. 2. P. tit. 3.* Quemadmodum solutionem probanti debitori nihil obest inductum, vel non cancellatum fuerit. *l. inditum, 2. C. de solut.*

40 ¶ In dubiis porro prior erit sententia ad liberandum, quam ad obligandum. *l. Arrianus, de act. in P.* Fiunt & contra chirographorum, vel cautionum, seu nominum probationes, recanta seu apochæ per creditores debitoribus, quas vocamus quitantias, quibus creditores se debita, seu res receptisse fatentur, *meminit de recantis nouella 119. D. Augusti de cura pro mor. agen.* tutique euadant debitores a petitione debiti, *l. 2. de apoc. li. 10. C. tit. 22.* nam illæ sunt pecunia soluta. *l. si acceptolatum, 19. §. 1. de accept. in P.* Et si de tribus annis soluendis agatur, & apochas trium proxime præteritorum annorum debite, & ab iis qui potestatem faciendi habeat factas quis exhiberit, antea actis annis soluisse quoque præsumitur, vt nec præteritorum annorum apochas teneatur exhibere nisi antapochæ, vel contrariæ adsint probationes, *l. quicumque, 3. de apoch. publi. lib. 10. C. l. plures, de fide instrument. C. & hoc favore liberationis receptum.* Nam alioquin præstatio certorum annorum, seu solutio, non constituit aliquem debitorem in posterum: nisi contrarium probetur, *l. si certis annis, 18. Cod. de pact. l. creditor, C. de usur.* nisi a sciente indebitum solutum, & fauor alimentorum concurrat, *l. 1. C. de fide commi. vel decennio quis ex eadem causa, id est, longo tempore, soluerit. l. cum de in rem verso, de usur. in P.* In fauorem quoque liberationis, proximitas sanguinis, longinquitas temporis, & sæpius habita ratio inducant remissionem debiti, & presumptionem solutionis faciunt. *l. Procula, de procurat. in P. Barto. in l. libertus, de aliment. & cib. leg. in P.*

41 ¶ In promissione alternatiua, dandi, veluti dandi, aut hominem, aut decem, quis tantum ad vnus extremi solutionem tenetur, & eo soluto ab alio liberatur: & si alterum soluitur, condicitur. *l. qui hominem, 2. q. de solut. in P.* Si quis alternatiue sic Stychiū aut Pamphilum stipulatur, vel alias duas res, quarum vna est tunc in dominio creditoris, puta Pamphilus, vna tantum in obligatione, & solutione est, nec si postea ea, quæ tunc in dominio est, exeat potestatem creditoris, peti potest. *Marti. l. qui decem, 72. §. Stychiū, de solut.* In stipulatione alternatiua hæc, vt Stychiū aut Pamphilum vtrum ego volam, dabis altero mortuo, ille solus, qui viuit, petetur: nisi mora fuerit facta in mortuo quem petitor elegerit, quia ille tunc perinde debetur, ac si in obligatione solus deductus fuerit. *l. Stychiū, aut Pamphilum, 95. de solut. in P.* Quod si promissoris fuerit electio, de sancto altero, qui superest æque peti poterit, *d. l. Stychiū, §. 1. nisi etiam promissor alium iam elegerit, l. huiusmodi, §. Stychiū, de leg. 1. l. statim liberis, §. fin. de leg. 2. l. 2. §. qui Stychiū, de eo quod certo loc. l. si quis stipulatus, de verb. oblig. l. cum is qui, de condit. indeb. P. l. in emptione, §. penul. de contrah. emt. l. Stychiū, ad leg. Aquei.* Enimvero si factio debitoris alter sit mortuus, cum debitoris esset electio: quamuis interim non alius peti possit, quam qui solui etiam potest: nec defuncti offerri æstimatio potest, si forte longe sit vilior, quoniam id pro petitorum in penam promissoris constitutum est. Tamen si alter seruus sine culpa debitoris moriatur, nullo modo ex stipulatu agi poterit, cum illo tempore, quo moriebatur, non commiserit stipulationem. Sane quoniam impunita non debent esse admitta, doli actio non immerito desiderabitur, aliter quam in persona fideiussoris, qui promissam hominem interfecerit, quia tenetur ex fideiussione fideiussor: quemadmodum tenebatur, si sine herede debitor decessisset, vt hæc late Paulus hisdem verbis explicat, *d. l. Stychiū, aut Pamphilum, 95. §. quod si, versum in uero, & versum in am. et si, de solut. P.* & aliis iurifcons. *l. si areo, §. si de fideiussor. l. mora, §. si de usur. P. repet. hic l. si seruus, & l. mora, & l. si ex leg. cau. de verb. oblig. & l. cum situs sum, eod.*

De Acceptationibus. Cap. 19.

Inft. lib. 3. tit. fi. Lib. 46. P. tit. 4. Lib. 8. C. tit. 44.

- 1 Acceptatio quid.
- 2 Apochæ & acceptationis solutio, eod.
- 3 Acceptationes utiles & inutiles.
- 4 In acceptatione quæ consideranda.

- 5 Acceptationis quæ res sint capaces, eod.
- 6 Aquiliana stipulatio.
- 7 Gallus Aquilius, eod.
- 8 Acceptatio vel solutio nec ante diem, vel pendente conditio, ne eod.
- 9 Fieri proprie dicitur.
- 10 Acceptatio non valet partis rei indiuidua, quæ tota debetur, & quæ alia acceptio fieri nequeant.
- 11 Acceptio ferre quæ persona possunt.
- 12 Pacti & acceptationis differentia.
- 13 Acceptationis diuersa, in rem & in personam, conceptio.
- 14 Acceptationis formula.
- 15 Liberatio acceptationis finis est.
- 16 Acceptatio facta irrevocabilis est.
- 17 Praescriptis verbis actio datur ex acceptatione.

A Acceptatio, ¶ imaginaria solutio est, §. siem per acceptationem, quib. mo. toll. obli. id est, solutio sine rei interuentu, *l. imaginaria, de reg. iur. P.* liberatio, quæ solutioni comparatur, *l. Papian. in l. non solum, §. si is qui de liber. leg. lib. 34. P. tit. 3.* vt enim naturaliter obligationem tollit solutio, sic ciuilitate acceptatio. *l. verborum, 107. de solut. in P.* Et hoc interest inter acceptationem, & apocham: quod acceptatione omnimodo liberatio contingit, licet pecunia soluta non sit: apochæ non alias, quam si pecunia soluta sit. *l. Papian. in l. si acceptorum, 19. §. si de accepta. in P.* Modestus acceptationem definit, vt sit liberatio per mutuum interrogationem, quæ vtriusque contingit ab eodem nexu absolutio, *l. de accept. in P.* Acceptum ferre, est confiteri acceptisse, quod non accepimus. *l. si ex pluribus, 87. de solut. P. l. si seruus, §. 6. de manum. l. tali, 48. §. 1. de iure dot. l. cum & sortis, 35. de pign. act.*

¶ Acceptationum alie utiles, alie inutiles. *l. in inutilis, §. de accepta. in P.* Vtilis sunt, quæ sui natura liberant: inutiles, & quæ inefficaces omnino sunt, vt pote, quæ neque consensum, neque pactum habent. *d. l. in inutilis.* Et illæ quoque quæ habita ratione nature acceptationis, sitio iure liberationem non patiuntur: vt si acceptum fuerit ei, qui re, non verbis obligatus erat. Verum is, cui acceptatio facta est, potest se exceptione doli mali, vel pacti conuenti tueri. *l. Papian. l. si acceptolatum, 19. de accept. P. l. cum emtor, de rescindend. ven. l. si vnus, §. pen. de pact. in P.* quia si acceptatio inutilis fuit, tacita pactioe id actum videtur, ne peteretur, *l. si vnus, 28. §. si acceptatio, de pact. in P. & sibi Accur.* inutilis videlicet, ratione conceptionis inepte, quod inter absentes fiat, vel sub conditione, vel in diem, *arg. l. 1. §. eum qui, de const. pecunia. vel ratione rei. l. cum emtor, de rescin. vend. l. si acceptolatum.*

¶ Consideramus in hac quoque acceptatione res, de quibus fiat, & personas a quibus, & quibus, & ipsam formam secundum quam fit, & intentionem, & finem propter quid, & quare fiat. Res, quæ in acceptationem deducitur, debet esse in obligatione, & debita, alioquin quæ extra adiciuntur, superflue veniunt: vt si tantum decem debeam, & dixerim, quod tibi decem promisi, viginti ne habes accepta, decem tantum erunt in stipulatione. *l. Pomponius, in l. si is qui Stychiū, 15. de accept. Et in summa, nisi consentiat acceptatio cum obligatione, & nisi verum est, quod in acceptatione demonstratur, imperfecta est acceptatio. *l. Paul. nisi consentiat, 44. de accept. Proinde sola verborum obligatio, acceptio ferri potest, & verbis promissio verbalis tolli. *l. in inutilis, §. si acceptum ferre, & d. l. nisi consentiat, & l. si acceptolatum, de accept. in P. §. item per acceptationem, quib. mod. tolli. oblig. l. nihil tam naturale, de reg. iur.***

¶ Et ideo, si quis voluerit ea, quæ ex alio contractu, quam verborum debentur, acceptio ferre, prius debet debitum, per Aquilianam stipulationem ab Aquilio Iurifconsulto æquissimo, quem laudat iudicem magnæ auctoritatis, & scientia iuris ciuili excellentem Valerius Maxim. *lib. 8. ca. 2. inductam, debitum nouare, & in verborum obligationem conuerrere: & sic postea acceptio ferre. l. 3. C. de accept. 4. C. de transact. d. §. item per acceptationem.* Et ita est prodita Aquiliana acceptatio ex formula stipulationis Aquilianæ, cuius verba concepta, hæc, *Quicquid te mihi ex quacunque causa dare, facere oportet, oportebit ve presens, in diem ve, quarumcumque rerum mihi tecum actio, quæque aduersus te petitio, vel persolutio est ferit ve, quod veru meum habes tenes, & c. accepto habeo. d. §. siem per acceptationem, versic. est autem l. & vno ex pluribus, 18. §. 1.* Quæ formula generalis est, & pro certis tamen concipi potest. *Papin. l. cum Aquiliana, §. de transact. in P. Aquiliana, inquit Vlpianus, stipulatio omnimodo omnes obligatio-*

actiones precedentis nonat & perimit, ipsaque perimitur per acceptationem. Et hoc iure vivitur. Ideoque & legatarius & fideicommissarius sub conditione relicti in stipulationem Aquilianam deducuntur. *Vlpian. in l. Aquiliana, 4. de transactio. in P.*

¶ **A**quiliana stipulatio viam sternit acceptationi, & materiam disponit, reddiditque idoneam, quae aliter respicit acceptationem. Nam acceptatio sub conditione fieri non potest, *Pompon. l. 4. de acceptatione. P. l. actus legitimus, 77. de reg. iur. nec in idem, in diem 5. de accepta. P. dicit. l. actus, de reg. iur.* quia imitatur acceptatio solutionem, d. *in diem*. Solutio autem vera fieri non dicitur eius, quod in diem, vel sub conditione debetur, nisi adueniente die & conditione, *l. non solum 5. 1. de liberat. lega.* Et quamvis dicamus valere solutionem, & acceptationem debiti sub conditione, conditione adueniente, & haberi rationem temporis, quo acceptolatum, vel solutum fuit, *l. sub cond. 16. de solut. in P.* tamen intelligendum est nec alterum liberare cum sit, quia nondum debebatur, pendente conditione, *leg. is cui, de act. cum priuato praesupponat habitum in l. Iulianus, de disort. P. l. decem, de ver. oblig. in P.* sed adueniente ea, retrahit, & quodam nouo iure firmari, & fieri liberationem, vt de donatione, quae fit vxoribus & filius familias, scriptum est, & in aliis rationibus, *leg. donationes quas parentes, 25. §. fin. de dona. inter vir. & vxor. in P.* Explicat Pomponius. *Quod in diem, inquit, aut sub conditione debetur, acceptatione tolli potest, sed ita id factum apparebit, si conditio stipulationis exstiterit, vel dies venerit.* *Pompon. in l. quod in diem, 11. de acceptat. P.* Vt autem contingat statim liberatio, sub conditione debitum per nouationem transfunditur in puram obligationem, postea acceptatione tollitur, vt ait *C. Venuleius, in l. si sub conditione, 21. de acceptat. in P. l. & per iusurandum 13. §. si legatorum. eod. tit.* Quare ex intentione Vlpiani, si Sychum aut decem sub conditione stipulatus Sychum acceptum fecerit, & pendente conditione Sychus decesserit, decem in obligatione manebunt, perinde ac si stipulatio interposita non fuisset, d. *l. & per iusurand. §. si Sychus, de acceptat. P. l. si vnus, §. sed si stipulatus, de pacti. P.* De acceptatione quoque concepta est ante debitum factum, eadē die facta sunt, quae conditionali obligatione, dicitur. *l. & per iusurand. §. qui ita stipulatus, vers. nam estsi fideiussores.* Sed et si quis ignoras solutionem debiti factam fuisse procuratori suo, seruo debitoris soluit acceptum fecerit, postea autem rescierit, & id ratum habuerit, confirmatur solutio, & quod acceptolatum est, nullius sit momenti: & contra, si ratum non habuerit, quod acceptum fecerit, confirmatur, *Celsus, l. cum decem, 75. de solut. in P.* Solutio enim facta de iure obligatio, §. *1. quibus mo. toll. obligat.* vt superiori capite diximus: id est acceptatio rei quae non est, non fiet, aut sine debito, quod magis ea respicit, quam rei existentiam. Quia aliquando quando res peti potest, etiam si res facta interierit, vt in mora accidit, acceptatio fieri potest, & nouatio, *Paul. in l. si forum, 9. §. si solus, & seq. de verbo. obligat. in P.* Obligatio iuramenti potest per acceptationem tolli, *Vlpian. l. & per iusurandum 13. de accep. P. leg. ut iusurandum, de oper. lib. in P.* re in stipulationem deducta. Et si diuidua sit, & pro parte acceptatione tolli potest, si indiuidua, non vtique, dicitur. *l. & per iusurandum, 13. §. 1. stipulationes non diuiduntur, de verbo. obligat. l. sed est non numerata, 10. de acceptat. in P. formula partis acceptum ferenda, in l. pars stipulationis, 9. eod. titu. P.*

¶ **Q**ui accepto facit, vel totum, vel partem eius, quod stipulatus est, debet accepto facere. Quare qui totum est stipulatus, ex eo non potest, quod nec totum est, nec pars accepto ferre: veluti qui fundum stipulatus est, non potest vsusfructum causalem, vel viam fundi accepto ferre: quia partes fundi haec non sunt. Et ita qui domum stipulatus est, non potest accepto ferre camenta, vel fenestras, vel parietem vel dietam, dicitur. *l. & per iusurandum, §. illud, cum sim. ibi nota.* Aliud non debitum pro alio debito quoque accepto ferri non potest, vt si vsusfructus mihi debitus, eum tamquam vsu tantum debito, accepto ferre nequeo: possum tamen vsu acceptum ferre, vt deducto eo a fructu: cum vsus sine fructu constitui possit, dicitur. *l. & per iusurandum, §. si quis vsusfructum.* Dolus committendus accepto ferri non potest, nec doli clausula, dicitur. *l. & per iusurandum, §. cum qui commissus, potest, leg. si vnus, §. illud, & pacta qua turpem, de pacti in P.* Si aliud accepto tuli aliud, tu rogasti, non valet acceptatio, nec sequitur liberatio, *l. pluribus 6. de acceptat. P. l. in omnibus, de act. P.* Vna acceptatio pluribus contractibus praecedentibus, dummodo de his agatur, sufficit. *l. pluribus, 6. de*

acceptat. P. & l. si ex pluribus 16. eod. l. cum Aquiliana, de transacti. P. Fieri tamen potest de vno ex pluribus, vel certis, vel incertis, vel quibusdam exceptis, *l. & vno, 18. de acceptat. P. l. qui hominem, 17. eod.*

¶ **P**ersonae quae aliam liberare per acceptationem possunt, sunt tantum ipsi creditores, & qui rogare possunt, ipsi tantum debitorum, videlicet qui debent, & quibus debetur. *l. an inuisilis, §. fin. verum. ter. de accep.* Acceptatio quippe, stipulatio est verbis facta: stipulatione autem nemo alteri quare regulari iure potest. *l. stipulatio hoc modo concept. §. §. alteri, de verb. oblig.* Per procuratorem itaque nec liberari, nec liberare quicquam acceptatione sine mandato potest, *Paul. l. per procuratorem, 3. de accepta.* Sed necis, nec tutor, nec curator furiosus, vel prodigi acceptum ferre possunt: nisi prius nouerint obligationem, & in suam personam transfulerint. *l. & per iusurandum, 13. §. 1. ut. de acceptat.* Seruus quoque nec iussu domini acceptum ferre potest, *Caius, leg. seruus, 22. de acceptat.* videlicet quod domino debetur: nisi prius sibi stipuletur, & nouet. d. *§. tutor.* Potest tamen & seruus, & alius filius familias, quiq; seruus vsusfructuarius est, liberare dominum vel patrem ab eo debito, quod debent rogando per acceptationem: quia haec liberatio est species acquisitionis, *l. species, 11. de acceptat.* Pupillum & sine tutoris auctoritate liberari posse per acceptationem placet, *l. 2. de acceptat. in P.* at liberare suum debitorem, nisi cum tutoris auctoritate, interuenientibus solemnibus verbis, non potest. *l. 1. Cod. de acceptat.* Absentem quis & inuitum ab eo, quod debet liberare potest, creditore consentiente. Heres quoque & liberari, & liberare accepto potest: & honorarii successores; dicitur. *l. & per iusurandum, §. heres.* quia heredes pro eadem persona cum defuncto, *l. fin. de hered. instit. in P.* censentur consentiente & accepto ferente: facta prius nouatione in personam rogantis, *l. si debitor, 9. 1. de solut. P. l. & per iusurandum, §. tutor, de accept. P.*

¶ **E**t ex pluribus reis stipulandi si vnus acceptum fecerit, liberatio contingit in solidum, dicitur. *l. & per iusurandum, §. fin. & l. 2. §. fin. de nouat. libr. 45. P. titu. 2.* Quo differt acceptatio a pacto, ubi diuersum statuitur, *l. si vnus, verb. 1. de pact. argumento l. si quis reum, §. fin. de libera. leg. l. cum duo, de duob. reis. P. l. si rem, §. si suo, de nouat. P.* Erit haec resoluta vna parte contractus, si quid aliud non excipiatur, omnis contractus soluitur, *l. fin. de acceptat. P.*

¶ **C**eterum hic animaduertendum est, formam & intentionem acceptationis bifariam contrahi ex praescriptis a iure: nam acceptatio, vel in rem, vel in personam fit: siquidem si concipiatur in rem, vera sunt quae diximus, vni ex coheredibus accepto debito, vel vni ex coheredibus liberari & coheredes & coheredes alios, *l. si ex pluribus, 16. de acceptat. P.* At quando in personam rogantis accepto fertur, liberatur tantum is, cui accepto fertur, non alii. *l. 2. §. si tamen hominem, de verbo. oblig. in verbo. acceptolatum.* Quod in fideiussoris rogatione, & acceptatione docetur illa distinctio, An ei in rem accepto latum sit a creditore, vt tunc quoque liberetur creditor, *l. & per iusurandum, §. estsi fideiussori, de acceptat. P.* An in personam, vt tantum liberetur fideiussor, dicitur. *l. & per iusurandum, §. si legatorum, & ibi gloss. in verbo delectum, & §. qui ita.* Verum nihilominus erit, liberatio principali acceptatione, & liberari fideiussorem. *l. si ex pluribus, 1. §. fin. de accept. P.* Nam principali obligatione sublata acceptatione, omnes clausulae eius sublatae videntur, & aliae eius partes, *l. si accepto fuerit, 20. de accept. in P.*

¶ **F**orma & negotium acceptationis in illius conceptione apparet: qualis ea, cum promissor ita accepto rogat, quod ego tibi promisi, habes ne acceptum? Si quidem apparet quod actum est, id solum per acceptationem sublatum est: sed si non apparet, omnes stipulationes sublatae sunt, *Vlpian. l. pluribus, 6. de acceptat.* Sane & sic acceptatio fieri potest, accepta facis decem? ille respondet, facio. *l. sane, 7. de accep. §. sic per acceptationem, quib. mod. toll. obl.* Nec interest quo idiomate, Graeco vel Latino fiat, dummodo, qui agunt, se intelligant, dicitur. *§. item per acceptationem, & versiculi, sed & Graeco, l. an inuisilis, §. §. fin. de acceptat. P.* vel per se, vel per interpretem: quia id receptam est in stipulationibus, *l. 1. §. eadem autem lingua, de verbo. oblig. P. §. verum, de verbo. oblig. ap. 757.*

¶ **A**ceptationis maxime finis inspicitur, propter quem fit liberatio, sicut acceptat. 75. de sol. & sup. dicitur, quae ex voluntate pendet creditoris & ex consensu, *l. an inuisilis, §. si de accept. P. vnde*

iuris gentium dicitur: quamuis ciuilem habeat formam & auctoritatem, seu approbationem a iure ciuili, *l. penult. de solut. in P. cum* & stipulationem habeat, quæ iuris ciuilis est. *§. de constituta, de actio.*

12 ¶ Recepta itaque stipulationes acceptilationum ob fauorem liberationum, quem amplectuntur Iurisconsulti. *l. Arrianius, de actio.* liberalemque animam creditoris remittentis suum ius, quem etiam retractare, aut reuocare non patiuntur, vt in donatione apparet. *l. si quis argentum, §. si autem, de donat. C. l. velles, necne de reuocat. donat. C. cap. 1. de don. ap. Grego. 1.* Et tertio, ob liberationem debitori concessam eadem stipulatione, obligatum ad aliquod faciendum vel dandum, compellere possimus. Quandoquidem duo sunt fines præcipui acceptilationis: vnus, vt donationis causa debitum remittamus, postquam omnis agendi via perimitur alius, vt dum ob aliam causam liberamus, ad aliud adstringamus: veluti vt nomen quis Titii debitoris delegaret. *l. 2. C. de acceptilati.*

13 ¶ Quo casu qui fidem contractus non implet, incerti præscriptis verbis actione tenetur: neque enim officio iudicis vetus obligatio restantur, sed promissa præstabitur, vt condemnatio sequatur, vt respondit Papinianus, *in l. ob sam. 9. de præscrip. verb. in P. lib. 19. tit. 5.* vel, vt ait Vlpianus, si conuenierit, dum quis accepto tulit, vt debitor expromissorem daret, nec ille det, condici potest ei, qui accepto sit liberatus. *l. 4. de condictione causæ, dat. libr. 12. P. tit. 4.* Hic tamen obseruandum est, obligationem ita demum peremptam esse acceptilatione, vt ex ea agi non possit, nec restitatur, quando cum eo facta est, qui ex nulla causa restitui potest in integrum, non alias, *l. si. C. de acceptil. gloss. in d. l. si. per l. sub prætextu instrumenti, §. si. de transact. C. veluti si restitui possit ob artem, dolum, metum, quibus inductus fuerit ad accepto ferendum. l. actione. C. de transact.* Alio enim modo agitur hic, & alio si recte constituta acceptilatione non seruat fidem. *vt supra c. super.*

De Nouationibus, Delegationibus, & Cessionibus actionum. Cap. 20.

Quib. mod. toll. oblig. lib. 3. Instit. in fi. Lib. 46. P. tit. 2. Lib. 3. C. tit. 42.

- 1 Nouatione tollitur obligatio. Nouatio quid eod.
- 2 Nouatio diuisa in nouationem, & delegationem. In voluntariam, & necessariam, eod. Delegatio fit aut per litis contestationem, aut per stipulationem. eod.
- 3 Delegatio debitoris quid, & quomodo fiat.
- 4 Nouationis materia quæ. Et quomodo nouentur res, tempus, persone: conditiones obligationum. eod.
- 5 Nouare quæ persone possunt.
- 6 Delegatio quomodo efficax, & quomodo differat a nominis venditione. Cessio debiti quomodo fiat, & differat a delegatione. eod.
- 7 Cessiones debiti quæ prohibita, & permixta.
- 8 Litigiosa res sit per citationem.
- 9 Cessio debiti in procuratorem a cliente suo, vel in scholasticum num valeat. Cessio permixta debiti quales exigit personas eod.
- 10 Cessio debiti permixta debet esse totius debiti, non partia.
- 11 Litigiosa res cessio scholastico quomodo fiat.
- 12 Litigiosa res in Gallia literis cancellariæ remittitur. Litigiosa res in Gallia libere alienatur, & duobus exceptis casibus. eod.
- 13 Nouationis faciende formula ex præsc. veteri, & nouo iure.
- 14 Nouatio voluntaria ut plurimumque fit per stipulationem, & per alia.
- 15 Delegatio quomodo fieri possit.
- 16 Nouatio contrarium quid operetur.
- 17 Debitor debitoris quando potest a creditore conueniri.

18 ¶ Reterea nouatione, inquit Iustinianus, tollitur obligatio, *l. actione. Cod. de transact.* nam noua fit: vnde nouatio dicta tantum, si quid in posteriore stipulatione noui fit, *§. præterea, quib. mod. toll. oblig. l. Paulus, 30. de nouat. P.* id est, cum ex præcedente

caussa, ita noua constituitur, vt ait Vlpianus, vt prior perimatur. Nouatio enim a nouo nomine accipit, & a noua obligatione. *dict. §. præterea, versio. sed si eadem persona.* Nouatio itaque, est prioris debiti in aliam obligationem, vel ciuilem, vel naturalem transfusio, atque translatio. *l. 1. de nouat. in P.*

¶ Nouatio in nouationem & delegationem diducitur, *d. l. 1. de nouat. in P.* Nouatio rursum, in voluntariam & necessariam, *delegatio, nouatio dicitur. in l. 2. Cod. de nouat.* Delegatio iterum, in eam quæ fit per stipulationem, & eam, quæ per litis contestationem. *tex. in l. aliam, 29. & gloss. l. 1. in verbo, nouatio, de nouat. P. Azo in Summa tit. de nouat. num. 7. explicat diuisionem gloss. in l. 1. in verbo possit. Cod. de iudici.* Nouatio, est proprie ex prioris obligatione dici, vel conditionis, vel fideiussionis, remanente eadem persona debitoris, in aliam obligationem nouam transfusio, vel translatio. Voluntaria est, quando ex consensu contrahentium fit. Necessaria, quando per litis contestationem, inter eadem personas, sine interuentu alterius, nouatio fit.

¶ Delegatio in mutatione & nouatione personæ debitoris, & creditoris. Delegare, inquit Vlpianus, est, vice sua alium dare reum creditori, vel cui creditor iusserit. *l. delegare, 11. de nouat. P.* Qui enim debitorem suum delegat, pecuniam dare intelligitur, quanta ei debetur. *l. delegare, 11. de nouat. d. §. præterea, quibus mod. toll. obligat.* Et ita delegans alium debitorem, liberatur, non minus, quam solutione facta vt in eum non possit dirigi actio, sed in delegatum. *Julian. in l. qui debitor. 19. de fideiussio. in P. l. moris causa capitur, 8. §. 1. de mortis causæ donatio. libr. 39. P. tit. 16. l. 2. Cod. de condit. indeb. leg. quamuis, §. plane si mulier, ad senat. Velleian.* Et si fideiussor sit, qui delegauerit, statim, peinde ac si soluisset, aduersus debitorem, pro quo mandante fideiussor, mandata actionem habet: quamuis delegatus soluendo non sit. *l. 2. Cod. de nouatio.* Sibi enim creditor, qui delegatum acceptauit, & eo contentus fuit, imputare debet. *d. l. quod debitorum.* In hac delegatione seu cessione actionum, duobus modis firmatur nouatio, per stipulationem, & contestationem litis, *leg. 3. de fideiussor in P. l. inter causas. §. abesse, mandat. in P.* vt dixi: inter quæ plurimum interest. Nam stipulatione nouatione facta, vt pote ex voluntate contrahentium, perit actionis priuilegium præcedens: non autem dum fit per litis contestationem. *Paulus in l. aliam causam, 29. de noua. P. l. non solet, de regu. iur. l. lite, de vser. P.* Dicemus autem hit de nouatione per alium facta modum, quam per litis contestationem, de qua in sequenti capite Deo fauente. Igitur qui credit actiones suas, vel delegat debitorem suum creditori, prius debet iure nouationis delegatione facta, liberari stipulatione. Quamuis enim, inquit Gordianus, creditor tuo aduersuseum solutionis causa mandaueris actiones: tamen antequam lis contestetur, vel aliquid ex debito accipiat, vel debitori tuo denuntiauerit, exigere debitore tuo debitam quantitatem non poteris, & eo modo tui creditoris exactioem contra eum inhibere, *Gordian. l. 2. & 3. de nouat. C.* quia remanet adhuc actio penes mandantem seu delegantem, *l. si cum venditor, in princ. de emet. in P.* neque enim incorporalia, qualia iura sunt, facile a domino separantur: vel non tam facile, ac corporalia. *leg. si pater, manda. P. l. quis ergo, & l. si Stichus, de pecul. in P. l. 3. §. pro Soc. in P.*

¶ Materia, de qua nouatio & transfusio fit, siue res nouationis sunt, obligationes omnes præcedentes, quocumque modo contractæ fuerint, vel re, vel verbis, vel literis, vel consensu, *l. 2. de nouatio. P.* vel ciuiles vel naturales. *l. 1. de nouatio. P.* In quibus innouantur res, tempus, persone, conditiones seu qualitates negotiorum. Res, veluti si fundum Cornelianum stipulatus, postea nouandi animo stipuler altimationem eius, alioquin, si non faciam nouandi animo, duæ essent stipulationes, & vtrumque deberetur. *l. fundum Cornelianum, 28. de noua.* Fit nouatio legatorum & fideicommissorum rectorum. *l. si Stichum, 8. de noua. P.* Nouatur & futura stipulatio, & obligatio, *d. l. si Stichum, §. si quis ira. & vna nouatione plures. l. si. §. si. eod. de noua. P.* Nouatio temporis, vt si dies obligationi adiciatur, vel detrahatur. *§. sed si eadem persona. quib. mod. toll. oblig.* At conditionis si priori pure adiciatur conditio. *d. §. sed si eadem. dummodo ea adueniat, & antequam res interierit, l. quos, 14. & l. e. nouatio. 24. de nouat. l. si rem aliquam 31. eod. tit. P. §. quod autem diximus, quibus mod. toll. oblig.* vel si detrahatur. *d. §. sed si eadem.* In diem autem obligatio ex pura potest nouari, priuquam dies venerit, sed statim ex ea stipulatione agi non potest, priuquam dies venerit. *Vlpian. l. in diem, §. de noua. P.*

At fi